

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยตัดสรร ซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่ทราบว่าได้รับเชื้อโรคเอดส์ ความรู้เรื่องโรคเอดส์ การสนับสนุนทางสังคม และความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ รวมทั้งความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ระหว่างปัจจัยตัดสรร กับความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากร คือ ผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ และ มารับบริการ อิมมูนคลินิก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ หรือคลินิกผู้ติดเชื้อเสกติดและเอดส์ โรงพยาบาลราชวิถี และ มีคุณสมบัติอื่น ๆ ดังนี้

1. เป็นผู้ไม่มีปัญหาทางการได้ยิน การใช้ภาษาพูด
2. สามารถเข้าใจภาษาไทยได้ดี
3. เป็นผู้ยอมรับว่าตนเองติดเชื้อโรคเอดส์
4. ไม่อยู่ในระยะเอดส์เต็มขั้น หรือ ระยะเอดส์ขั้นสมอง
5. มีความพร้อม และเป็นผู้นิยมนำให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ตัวอย่างประชากร คือ ผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ที่เข้ามารับบริการ อิมมูนคลินิก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และคลินิกผู้ติดเชื้อเสกติดและเอดส์ โรงพยาบาลราชวิถี ระหว่างต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2535 จนถึง สิ้นเดือนมกราคม พ.ศ. 2536 จำนวน ตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 203 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 4 ชุด ดังมีรายละเอียดดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยคัดสรรด้านข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่ทราบว่าได้รับเชื้อเอชไอวี ลักษณะคำถามเป็นแบบเติมคำ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ ถูกผิด จำนวน 16 ข้อ แบบสอบถามนี้ครอบคลุมเนื้อหาของโรคเอดส์ดังนี้ สาเหตุของโรคเอดส์ 1 ข้อ การระบาด 2 ข้อ การวินิจฉัย 1 ข้อ อาการและอาการแสดง 4 ข้อ การติดต่อ 6 ข้อ การป้องกันและการรักษา 2 ข้อ รวม 16 ข้อ และมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ในข้อความที่ถูก	ใส่เครื่องหมาย ✓	ให้	1	คะแนน
	ใส่เครื่องหมาย X	ให้	0	คะแนน
ในข้อความที่ผิด	ใส่เครื่องหมาย ✓	ให้	0	คะแนน
	ใส่เครื่องหมาย X	ให้	1	คะแนน

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์วัดการสนับสนุนทางสังคม เนื้อหาประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคม 3 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ จำนวน 19 ข้อ การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร จำนวน 14 ข้อ และการสนับสนุนทางด้านวัตถุ จำนวน 6 ข้อ รวม 39 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีทั้งข้อความที่เป็นด้านบวก และด้านลบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

		ข้อความด้านบวก	ข้อความด้านลบ	
		(คะแนน)	(คะแนน)	
เป็นจริงทั้งหมด	หมายถึง	ข้อความในประโยคทั้งหมดตรงกับ ความเป็นจริงที่ผู้ตอบประสบทุกประการ	5	1
เป็นจริงส่วนใหญ่	หมายถึง	ข้อความในประโยคทั้งหมดตรงกับ ความเป็นจริงที่ผู้ตอบประสบเป็นส่วนใหญ่	4	2
เป็นจริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความในประโยคทั้งหมดตรงกับ ความเป็นจริงที่ผู้ตอบประสบปานกลาง	3	3
ไม่เป็นจริงส่วนใหญ่	หมายถึง	ข้อความในประโยคทั้งหมดไม่ตรงกับ ความเป็นจริงที่ผู้ตอบประสบเป็นส่วนใหญ่	2	4
ไม่เป็นจริงทั้งหมด	หมายถึง	ข้อความในประโยคทั้งหมดไม่ตรงกับ ความเป็นจริงที่ผู้ตอบประสบเลย	1	5

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์วัดความสามารถในการดูแลตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีข้อความที่เป็นด้านบวกและด้านลบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

		ข้อความด้านบวก	ข้อความด้านลบ	
		(คะแนน)	(คะแนน)	
ตรงกับตัวผู้ตอบทั้งหมด	หมายถึง	ข้อความในประโยคทั้งหมดตรงกับ ความเป็นจริงที่ผู้ตอบประสบทุกประการ	5	1
ตรงกับตัวผู้ตอบมาก พอสมควร	หมายถึง	ข้อความในประโยคทั้งหมดตรงกับ ความเป็นจริงที่ผู้ตอบประสบเป็นส่วนใหญ่	4	2
ตรงกับตัวผู้ตอบ ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความในประโยคทั้งหมดตรงกับ ความเป็นจริงที่ผู้ตอบประสบปานกลาง	3	3
ตรงกับตัวผู้ตอบน้อย	หมายถึง	ข้อความในประโยคทั้งหมดไม่ตรงกับ ความเป็นจริงที่ผู้ตอบประสบเป็นส่วนใหญ่	2	4
ไม่ตรงกับตัวผู้ตอบเลย	หมายถึง	ข้อความในประโยคทั้งหมดไม่ตรงกับ ความเป็นจริงที่ผู้ตอบประสบเลย	1	5

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการก่อนสร้างเครื่องมือ

- 1.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 ไปสังเกตและสนทนากับผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 2 การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

2.1 ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

2.1.1 สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบเติมคำในช่องว่าง มีจำนวน 4 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่ทราบว่าได้รับเชื้อโรคเอดส์ ลักษณะคำถามเป็นแบบเติมคำ

2.2 ชุดที่ 2 แบบสอบความรู้เรื่องโรคเอดส์

2.2.1 สร้างแบบสอบความรู้เรื่องโรคเอดส์ตามหัวข้อที่กำหนด โดยยึดหลักกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นแบบเลือกตอบถูก-ผิด (True-False Alternative Form)

2.2.2 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ของแบบสอบ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์ การพยาบาล อาจารย์พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา สำนวนภาษา เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยถือเกณฑ์ 7 ใน 10 ท่าน ของผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับและเห็นชอบด้วย ผู้วิจัยนำแบบสอบมาปรับปรุงแก้ไข แบบสอบที่ปรับปรุงแล้วถือว่ามีความตรงตามเนื้อหา

2.2.3 การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบความรู้เรื่องโรคเอดส์ โดยนำแบบสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ที่ อิมมูนคลินิก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 30 ราย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดย นำแบบสอบมาตรวจให้คะแนน และนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนก เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่ได้มาตรฐาน โดยวิเคราะห์ข้อสอบแบบตัดกลุ่ม 50 % (สุภาพ วาดเขียน, 2525) เลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ + .20 ขึ้นไป และค่าระดับความยากง่าย อยู่ระหว่าง .20 - .80 ถือว่าเป็นข้อสอบที่มีคุณภาพ ได้จำนวนข้อสอบที่ได้มาตรฐานจำนวน 16 ข้อ ซึ่งครอบคลุมความรู้เรื่องโรคเอดส์ตามหัวข้อที่กำหนด นำข้อสอบที่ได้มาหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม .99 และหลังจากเก็บข้อมูล

จากตัวอย่างประชากร จำนวน 203 ราย แล้วได้ค่าความเที่ยง .64

2.3 ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์วัดการสนับสนุนทางสังคมของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์

2.3.1 สร้างแบบสัมภาษณ์วัดการสนับสนุนทางสังคม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เนื้อหาประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคม 3 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ จำนวน 19 ข้อ การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร จำนวน 14 ข้อ และการสนับสนุนทางด้านวัตถุ จำนวน 6 ข้อ รวม 39 ข้อ โดยมีทั้งข้อความด้านบวกและด้านลบ แล้วนำเครื่องมือที่สร้างให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจและขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

2.3.2 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์ การพยาบาล อาจารย์พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา สำนวนภาษา เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยถือเกณฑ์ 7 ใน 10 ท่าน ของผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับและเห็นชอบด้วย ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข แบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วถือว่ามีตรงตามเนื้อหา

2.3.3 การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ที่อิมมูนคลินิก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 30 ราย แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาช ได้ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ .92 และหลังจากเก็บข้อมูลจากตัวอย่างประชากรแล้ว จำนวน 203 คน นำมาหาค่าความเที่ยงอีกครั้ง ได้ค่าความเที่ยง .88

2.4 ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์วัดความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์

2.4.1 สร้างแบบสัมภาษณ์วัดความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และมีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ ในด้าน การแสวงหาและคงไว้ซึ่งความช่วยเหลือจากบุคลากรด้านสาธารณสุข การดูแลตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ การป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไปยังบุคคลอื่น การบรรเทาภาวะเครียด ความกลัว และความวิตกกังวลโดยวิธีที่เหมาะสม ซึ่งมีทั้งข้อความด้านบวกและด้านลบ นำเครื่องมือที่สร้างให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ และขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

2.4.2 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์ การพยาบาล อาจารย์พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา สำนวนภาษา เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยถือเกณฑ์ 7 ใน 10 ท่าน ของผู้ทรงคุณวุฒิ ยอมรับและเห็นชอบด้วย ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข แบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วถือว่ามีความตรงตามเนื้อหา

2.4.3 ผู้วิจัยได้ทดลองใช้เครื่องมือร่วมกับผู้ช่วยวิจัย โดยสัมภาษณ์ผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ จำนวน 4 ราย จากการทดลองใช้พบว่า ผู้ติดเชื้อโรคเอดส์เข้าใจคำถามได้ดี

2.4.4 การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ที่อิมมูนคลินิก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 30 ราย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงได้ .85 และหลังจากเก็บข้อมูลจากตัวอย่างประชากรแล้ว 203 ราย นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเที่ยงอีกครั้ง ได้ค่าความเที่ยง .86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และโรงพยาบาลราชวิถี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และโรงพยาบาลราชวิถีด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยเลือกผู้ช่วยวิจัย 1 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ช่วยวิจัย ดังนี้ คือ เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานในคลินิกผู้ติดเชื้อ เสด็จและเอดส์ โรงพยาบาลราชวิถี ไม่นต่ำกว่า 1 ปี และมีความเต็มใจให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้
4. ผู้วิจัยเตรียมผู้ช่วยวิจัย โดยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ สำคัญของงานวิจัย รายละเอียดของเครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ อิมมูนคลินิก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และคลินิกผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ โรงพยาบาลราชวิถี ใช้ เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 3 เดือน คือตั้งแต่ ต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2535 จนถึง สิ้นเดือน มกราคม พ.ศ. 2536 ได้จำนวนตัวอย่างประชากร จากอิมมูนคลินิก 193 ราย จาก คลินิกผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ จำนวน 10 ราย รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 203 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยไม่แยกวิเคราะห์ตามแหล่งที่มาเนื่องจากตัวอย่าง ประชากรจากคลินิกผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ โรงพยาบาลราชวิถี มีจำนวนน้อย คือมีเพียง 10 ราย และกำหนดความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ขั้นตอนการวิเคราะห์มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตัวอย่างประชากร โดยการแจกแจง ความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. ข้อมูลด้านความรู้เรื่องโรคเอดส์ การสนับสนุนทางสังคม และความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนก ตามระดับความรู้เรื่องโรคเอดส์ การสนับสนุนทางสังคม และความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์
3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ระหว่างปัจจัยตัดสรกับ ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อหากลุ่มพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการดูแลตนเอง ของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ มีลำดับขั้นการคำนวณ ดังนี้

- 3.1 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวพยากรณ์ และ ตัวพยากรณ์กับตัวเกณฑ์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r_{xy}) และทดสอบความมีนัย สำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

3.2 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวเกณฑ์ และทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการทดสอบค่า รวมเอฟ (Overall F-test)

3.3 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ (b_1) ในรูปคะแนนดิบ และทดสอบค่า t เพื่อทดสอบค่า b ของตัวพยากรณ์แต่ละตัวจะส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์หรือไม่

3.4 หาค่าคงที่ของสมการพยากรณ์

3.5 สร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน
การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS*
(Statistic Package for the Social Science)